

THE PARTICIPANTS AT THE REAL ESTATE FORCED EXECUTION FORESEEN WITHIN THE NEW CIVIL PROCEDURE CODE, COMPARED TO THE OLD CIVIL PROCEDURE CODE

Ioan Micle

Lecturer, PhD, „Aurel Vlaicu” University of Arad

Abstract: As a peculiarity of forced execution in our procedural system, we can see the humanitarian character of the forced execution in that it can not, in principle, be applied to the person of the debtor, but only to his possessions. Also, as an expression of the social protection enshrined in the law, certain goods, rigorously determined, can not be prosecuted, and the stamp duties collected in the forced execution procedure are of low level.

In our country, forced execution has always been considered as an exceptional procedure that could only be used on the basis of prior authorization. The sources of forced execution in Romania are relatively unknown, considering that the execution procedure followed the rules contained in the Basilicas, but that, however, the enforcement issues were generally left to the liking of those concerned, the Lord's command being the legal element triggering the execution and which refers to "grip on wealth" or to prison for enforced execution is the procedure by means of which the creditor, the holder of the right recognized by a court order or by another enforceable title, compels his debtor, who does not voluntarily execute his obligations arising from such a title, brings them into force.

Enforced execution, the second and final phase of the civil process is one of the forms of manifestation of civil action, being governed by the principle of availability. Forced execution as well as the other acts of execution that are within the competence of the bailiff are fulfilled upon request, unless the law provides otherwise. Enforced execution is not mandatory, but it is always possible.

This means that forced execution can be triggered, in principle, only at the request of the creditor or his heirs. Therefore, the creditor will have to notify the enforcement body through a request, to which he is required to file the original enforceable title on the basis of which the prosecution is to be pursued.

After obtaining the enforcement of the forced execution, the bailiff will start forced execution, being obliged, according to the law and the contract concluded with the creditor, to execute all the enforcement acts requested by the pursuing creditor.

According to the principle of availability, it is also up to the creditor to choose the form of execution or whether the bailiff will make moves, immovable property or attachment, simultaneously or successively, until the right recognized by the enforceable title, payment of interest, penalties, or other amounts granted under the law through it, as well as the execution costs.

Enforced execution can not be conceived without the participation of the parties and the enforcement bodies, and under certain circumstances the court's participation is indispensable. The parties (the creditor and the debtor) and the enforcement bodies are indispensable procedural participants in this phase of the civil process, but the prosecutor may also participate in the forced execution activity. It is also possible to exclude the participation (in forced execution) of third parties, in particular those who claim to be injured by the follow-up measures.

Keywords: forced execution, participants in forced execution, executor, bills, norms, etc.

1. Conceptul de executare silită

Ansamblu de măsuri prevazute de lege prin care creditorul realizează, cu ajutorul constrângerii de stat, drepturi patrimoniale recunoscute prin hotărârea unui organ de jurisdicție sau prin alt titlu, dacă debitorul nu-și îndeplinește de bună voie obligațiile.

Executarea silită constituie faza ultimă a procesului civil și reprezintă, în țara noastră, o importantă garanție a îndeplinirii justiției, întemeindu-se, în toate fazele ei, pe principiul legalității. Concomitent cu realizarea drepturilor creditorului, legea ocrotește debitorul și orice alte persoane împotriva oricăror măsuri execisve.

Urmărirea se efectuează numai asupra patrimoniului debitorului, fiind cu desăvârșire interzisă orice măsură de constrângere asupra persoanei acestuia. Deși de regulă, executarea silită se aplică asupra întregului patrimoniu al debitorului, legea exceptează da la urmărire unele bunuri strict necesare pentru existența sa și întreținerea familiei sale, pentru exercitarea meseriei sau profesiei ori alte bunuri cu destinație specială.

Prin lege sunt reglementate și unele proceduri speciale de executare silită. Printre acestea se enumeră reglementările cu privire la executarea silită împotriva persoanelor fizice a plății impozitelor și a creanțelor bănești ale persoanelor juridice. Hotărârea judecătorească conferă posibilitatea celui care a câștigat procesul de a solicita să valorifice drepturile ce rezultă din aceasta, pe cale silită, dacă cel care a pierdut procesul nu-și execută obligația de bunăvoie.¹

Executarea silită reprezintă ultima fază a procesului civil și una din formele de manifestare a acțiunii civile²; așadar, scopul activității judiciare nu se poate limita doar la obținerea unei hotărâri judecătorești favorabile întrucât simpla recunoaștere a dreptului sau obligarea debitorului de a restabili dreptul încălcat ori contestat nu este, adeseori suficientă³.

Astfel, executarea silită poate fi definită ca fiind „procedura prin mijlocirea căreia debitorul, titular al dreptului recunoscut printr-o hotărâre judecătorească sau printr-un alt titlu executoriu, constrânge cu concursul organelor de stat competente, pe debitorul său, care nu-și execută de bună voie obligațiile decurgând dintr-un asemenea titlu, de a și le aduce la îndeplinire, în mod silit”⁴.

Realizarea dreptului pe calea constrângerii are în vedere nu numai dreptul subiectiv (sau interesul legitim încălcat) dar și dreptul obiectiv, ordinea de drept care a fost deopotrivă nesocotită o dată cu atingerea adusă dreptului subiectiv al titularului⁵.

Trebuie reținut că executarea silită nu este însă obligatorie, dar ea este întotdeauna posibilă, întrucât de ele mai multe ori, debitorul, în fața unei hotărâri înzestrate cu forță executorie și putere de lucru judecat, conștientizează justețea hotărârii date, motiv pentru care ca proceda de bună voie la realizarea obligației dispuse în sarcina sa.

Dar, întrucât pot exista și situații în care debitorul nu-și execută voluntar obligațiile, legiuitorul a instituit un ansamblu de mijloace procedurale de natură a face posibilă realizarea

¹Florea Măgureanu, *Executarea creanțelor bugetare*, Analele Academiei de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”, anul IV, 1996, p. 56 și urm.; E. Heroveanu, *Editura executării silite*, Editura Cioflec, București, 1942; Florea Măgureanu, *Executarea creanțelor bugetare potrivit Ordonanței Guvernului nr. 11/1996 în contextul armonizării cu legislația Europeană*, Simpozion de comunicări Științifice, I.N.I., București, 1997; D. Negulescu, *Execuțiunea silită. Principiile generale*, Vol. I, Tipografia „Gutenberg”, București, 1910;

²SavellyZilberstein, Viorel Mihai Ciobanu, *Tratat de executare silită*, op. cit., p. 23; Gabriel Boroi, Dumitru Rădescu, *Codul de procedură civilă comentat și adnotat*, Editura All, București, 1995, p. 642;

³Ioan Leș, op. cit., p. 811;

⁴Florea Măgureanu, *Drept procesual civil*, op. cit., p. 402;

⁵Florea Măgureanu, *Drept procesual civil*, op. cit., p. 402.

efectivă a dreptului în cazurile de opunere ale debitorului la îndeplinirea obligațiilor statuate prin hotărârea judecătorească pronunțată împotriva sa.

Atunci când cel condamnat printr-o hotărâre judecătorească își îndeplinește de bunăvoie obligațiile reținute în sarcina sa de către instanță, se realizează o executare voluntară și orice altă procedură pentru finalizarea constrângerii devine inutilă; dacă însă partea obligată prin hotărâre nu o execută de bunăvoie, atunci cealaltă parte - care a avut câștig de cauză - va putea cere executarea silită, situație ce își găsește justificarea în faptul că atâta vreme cât legea recunoaște și garantează persoanelor drepturi subiective și interese legitime, ea trebuie să le pună la dispoziție și mijlocul legal pentru realizarea lor. Reținem astfel, că această fază procedurală - executarea silită - se caracterizează prin existența unor norme procedurale destinate a institui mijloace eficiente pentru realizarea dispozițiilor cuprinse într-un titlu executoriu. Denumirea este consacrată și în alte legislații, în termeni identici sau asemănători. Astfel, în Franța, vechiul Cod de procedură civilă consacra Titlul al VI-lea din Cartea a V-a (intitulată „De l'exécution des jugements”) tocmai regulilor generale privitoare la executarea silită (“Regles generales sur l'exécution forcée des jugements et actes”)⁶.

Legea nr. 91-650 din 9 iulie 1991, care a intrat în vigoare la 1 ianuarie 1993 - noua reglementare procesuală din Franța - se referă chiar în primul articol la conceptul de executare forțată sau silită.

Legislația provinciei canadiene Quebec se referă și ea în termeni expresi la instituția executării silite: în acest sens, pot fi date ca exemplu dispozițiile cuprinse în Cartea a IV-a a Codului de procedură civilă din Quebec, consacrate executării hotărârilor (“Exécution des jugements”). Primul titlu din această carte a execuției voluntare este denumit “De l'exécution volontaire”, iar cel de-al doilea titlu este rezervat instituției denumite în dreptul român - executare silită (în dreptul francez: “De l'exécution forcée des jugements”). În aceeași ordine de idei, exemplificăm și aspecte din Codul de procedură civilă italian, care consacră Cartea a III-a procedurii de executare (“Del Processo di esecuzione”). În primul articol din această carte - art. 474 alin. 1 se arată că executarea silită (“esecuzione forzata”) nu poate avea loc decât în temeiul unui titlu executor (“titolo esecutivo”).

1.2 Natura juridică a executării silite

Ori de câte ori titlul executor îl constituie o hotărâre judecătorească, executarea silită este ultima parte a procesului civil, care începe o dată cu introducerea cererii de chemare în judecată și sfârșește în momentul în care hotărârea dată în cauză a fost efectiv executată - moment de obicei marcat prin încheierea ultimului act de executare prin care, instanța care a ordonat urmărirea confirmă sfârșirea executării. Faza de judecată și cea de executare nu sunt, deci, rupte una de cealaltă, ci sunt numai două forme ale aceleiași activități, fiecare având, totuși, caractere specifice⁷.

În literatura juridică mai veche s-a susținut concepția potrivit căreia executarea silită nu ar reprezenta o activitate jurisdicțională, ci doar o simplă activitate administrativă, situație în care activitatea de judecată ar depinde de funcția judecătorească iar executarea silită de funcția executivă⁸. Potrivit acestei concepții, executarea silită ar fi o activitate cu caracter administrativ,

⁶Ioan Leș, *op. cit.*, p. 812.

⁷Constantin Dragoș Popa, *Executarea silită a creanțelor financiar bugetare*, Editura Lumina Lex, București, 2000, p. 75;

⁸V. Cădere, *Tratat de procedură civilă*, ediția a II-a, București, 1935, p. 463 și urm;

în care rolul instanței de judecată ar ține de așa numitul „imperium”, deosebit de dreptul de jurisdicție care s-ar epuiza în momentul în care instanța a pronunțat hotărârea în cauza judecată și prin aceasta s-a dezinvestit.

Problema noțiunii juridice a executării silite nu este una de dată recentă, ea a format obiect de preocupare atât în doctrina franceză mai veche, cât și în literatura română antebelică, așa cum am arătat.

Astfel în doctrină⁹ s-a subliniat că “executarea silită nu constituie o instituție diferită de acțiunea civilă, ci ea ne apare ca o fază succesivă a procesului civil pentru obținerea realizării hotărârii definitive”; astfel că “a considera executarea silită ca o instituție distinctă de acțiunea civilă înseamnă a goli conținutul acțiunii civile de mijlocul concret de realizare efectivă a drepturilor recunoscute.; ar însemna a lipsi acțiunea civilă de elementul constrângerii, necesar realizării efective a dreptului recunoscut în cauză ...”.

În același timp nu se poate ignora faptul că activitatea execuțională are și unele componente care se apropie de activitatea executivă și care prezintă trăsături particulare față de judecata propriu-zisă. Poate acest motiv, a justificat de fapt, în doctrina mai veche, acreditarea opiniei potrivit căreia executarea silită ar avea mai degrabă un caracter mixt, atât jurisdicțional, cât și administrativ¹⁰.

Activitatea desfășurată de organele de urmărire silită nu poate fi totuși identificată, în toate detaliile sale, cu activitatea de judecată¹¹. În primul rând, este de observat că executarea silită nu se caracterizează prin existența unei instrucții propriu-zise, materializată în administrarea unor dovezi pentru stabilirea dreptului urmărit a fi realizat în justiție.

Pe de altă parte, executarea apare, în principiu, ca o fază ulterioară recunoașterii judecătorești a dreptului afirmat prin acțiune. Intervenția instanței în cursul executării silite este uneori necesară. Este ceea ce se realizează în mod deosebit în sistemul execuțional reglementat prin dispozițiile Codului de procedură civilă. Această împrejurare a justificat exprimarea opiniei potrivit căreia aceste forme de executare se înfățișează ca “proceduri execuționale judiciare, care se realizează sub forma unui adevărat proces civil, public și contradictoriu, în care instanța decide printr-o hotărâre, supusă căilor de atac”¹².

Totodată, trebuie reținut că în sistemul actual, executorul judecătorec este un organ auxiliar al justiției: “lucrează din ordinul acesteia și sub controlul ei”¹³.

În literatura juridică de specialitate se vorbește de un adevărat „proces de execuție” mai exact execuția este o fază, în continuarea procesului civil, care urmează aceleia de judecată¹⁴. Ea ține și de dreptul de jurisdicție al instanței și nu este în sistemul codului o activitate exclusiv administrativă. Se consideră¹⁵ însă că această caracterizare nu mai poate fi aplicată, în totalitatea ei, executării silite reglementată prin unele dispoziții speciale cum este cazul procedurii execuționale pentru realizarea creanțelor bugetare, reglementată prin Ordonanța Guvernului nr. 61(r¹)/2002.

⁹Gr. Porumb, *Codul de procedură civilă comentat și adnotat*, vol. II, p. 144 și urm.; Gr. Porumb, *Teoria generală a executării silite și unele proceduri speciale*, op. cit., p. 22 și urm;

¹⁰V. Cădere, op. cit., p. 435;

¹¹I. Deleanu, *Tratat de procedură civilă*, Vol. III, Editura Servo-Sat, 2000, p. 123;

¹²S. Zilberstein, V. M. Ciobanu, *Drept procesual civil. Executarea silită*, vol. II, op. cit., p. 18;

¹³ Participarea unor organe administrative la executare nu poate conduce la concluzia că activitatea desfășurată de acestea are un caracter administrativ - G. Boroi, op. cit., p. 638;

¹⁴E. Heroveanu, *Teoria execuțiunii silite*, Editura Cioflec, București, 1942, p. 7;

¹⁵Savelly Zilberstein, Viorel Mihai Ciobanu, op. cit., p. 31;

Executarea silită de drept comun¹⁶ se înfățișea ca o activitate complexă, cu caracter mixt, în care trebuie distins între latura jurisdicțională, reprezentată prin activitatea instanței de executare și latura administrativă, constând în activitatea execuțională a executorului judecătoresc.

Se considera că acest caracter mixt rezultă în cadrul noii reglementări prin însăși condiția prealabilă, stabilită de art.632 din Noul C. proc. civ., 374 vechiul C. proc. civ.¹⁷, care prevede că nici o hotărâre judecătorească nu se va putea executa dacă nu este investită cu formulă executorie prevăzută de art. 633 C. proc. civ., investire ce se face de prima instanță, textul stabilind totuși că încheierile executorii, hotărârile executorii provizorii și alte hotărâri prevăzute de lege se execută fără formulă executorie.

Hotărârile judecătorești și celelalte titluri executorii se execută de către executorul judecătoresc din circumscripția judecătorei în care urmează să se efectueze executarea, iar în cazul urmăririi bunurilor, de către executorul judecătoresc din circumscripția judecătorei în care se află bunurile urmărite. Instanța de executare este judecătoria în circumscripția căreia se va face executarea.

Totodată, acest caracter mixt al executării silite rezultă și din mecanismul procedural al pornirii acesteia, respectiv, sesizarea executorului judecătoresc, sesizare ce implică totodată obligația acestuia de a solicita instanței de executare încuviințarea executării, instanța fiind aceea care, după încuviințare prin încheiere data în camera de consiliu, alcătuiește și dosarul de executare, piesă fundamentală în asigurarea legalității activității execuționale. Intervenția instanței în unele proceduri execuționale, cum este cazul popririi și al urmăririi silite imobiliare, a fost diminuată în mod considerabil¹⁸.

Cu toate acestea, instanța a păstrat un rol important în cadrul executării silite, fiind chemată adeseori să soluționeze diferitele incidente ivite în cursul urmăririi. Astfel, în doctrină¹⁹ se consideră că executarea silită, în prezent, are un caracter mixt administrativ-jurisdicțional, latura administrativă fiind însă preponderentă. Executarea silită, după cum rezultă din însăși denumirea sa²⁰, este destinată să intervină numai în cazul neexecutării de bunăvoie a măsurilor dispuse de judecător. În acest fel se poate desprinde ideea că scopul executării silite este acela de a face posibilă realizarea efectivă a dreptului subiectiv și, în cazurile de împotrivire a debitorului, îndeplinirea obligației cuprinse într-un titlu executoriu.

Neîndeplinirea de bunăvoie a obligației asumate atrage executarea silită în cazul în care debitorul nu execută de bunăvoie obligația sa, aceasta se aduce la îndeplinire prin executare silită, potrivit dispozițiilor prezentei cărți, dacă legea nu prevede altfel²¹. Executarea silită prezintă o importanță deosebită pentru creditor, întrucât reprezintă ultima cale de valorificare a dreptului în caz de opunere din partea debitorului. Faza executării silite, prezintă, de altfel, importanță și pe planul mai general al dreptului obiectiv. În acest sens, se impune precizarea că, constrângerea statală nu intervine doar pentru restabilirea unui drept subiectiv privat, ci și în scopul salvagărdării ordinii de drept; din această optică, instituția executării silite prezintă și un

¹⁶Paul Petrescu, *Contestația la executarea silită imobiliară*, Editura Oscar Print, București, 2002, p. 22 și urm;

¹⁷*Codul de procedură civilă, cu modificările aduse prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 138/2000*, Editura All Beck, București, 2000;

¹⁸Ioan Leș, *op. cit.*, p. 816;

¹⁹I. Deleanu, *op. cit.*, p. 123;

²⁰Ioan Leș, *op. cit.* p. 812;

²¹Noile prevederi privind executarea silită cuprinse în Secțiunea I-a Capitolului I, al Cărții a V-a sub titlu „*Scopul și obiectul executării silite*”, pot fi apreciate ca fiind norme inedite - Raul Petrescu, *op. cit.*, p. 30 și urm.;

caracter preventiv, deoarece avertizează participanții la viața juridică despre consecințele patrimoniale ale neexecutării obligațiilor asumate²².

1.3 Normele execuționale și principalele acte normative ce reglementează executarea silită în Noul Cod de Procedură civilă

Noul Cod de Procedură Civilă adus importante modificări instituției executării silită, inclus în Cartea a V-a a Codului de procedură civilă, intitulată „Despre executarea silită”.

Noua reglementare ține seama de regulile specifice comerțului, cum ar fi stricta executare a obligațiilor comerciale, buna-credință în executarea obligațiilor, precum și norme referitoare la natura sau calitatea bunurilor, precum și norme referitoare la natura sau la calitatea bunurilor ce fac obiectul actului de comerț²³.

Acest sediu normativ se completează cu un complex de acte normative de grad diferit: legi, ordonanțe și hotărâri de guvern, ordine administrative, care pot fi sistematizate după criteriul raporturilor execuționale pe care le reglementează, la care se adaugă tratatele și convențiile internaționale la care România este parte și care cuprind norme referitoare la executarea silită²⁴. În literatura juridică de specialitate²⁵ se face distincție între următoarele categorii de raporturi juridice execuționale:

- ambele părți - creditorul și debitorul - sunt persoane fizice, sau ambele părți - creditorul și debitorul - sunt persoane juridice de drept privat;
 - debitorul este o persoană juridică de drept privat, iar creditorul o persoană fizică, sau creditorul este o persoană fizică, iar debitorul o persoană juridică de drept privat;
 - creditorul este statul sau o persoană juridică de drept public, iar debitorul este o persoană fizică (pentru o creanță interesând patrimoniul public);
 - creditorul este o persoană fizică sau o persoană juridică de drept privat, iar debitorul este statul sau o persoană juridică de drept public;
 - creditorul este statul, Banca Națională ori altă bancă comercială într-un raport bazat pe un contract de credit în cadrul acțiunii de compensare, iar debitorul este un agent economic, indiferent de forma de organizare și forma de proprietate, care a beneficiat de credit;
- creditorul și debitorul sunt titulari de conturi bancare, raporturile juridice dintre ei implicând obligații de plată de la debitor la creditor, realizabile prin decontare bancară executorie.

După câmpul de aplicare, general sau restrâns, normele execuționale sunt norme generale sau norme speciale. Astfel, Codul de procedură civilă, dreptul comun în materia executării silită, conține normele generale, iar diversele acte normative de reglementare specială a unor forme de executare silită conțin normele speciale, care derogă de la dreptul comun, așa cum este și cazul Ordonanței nr. 61/2003 privind executarea silită a creanțelor bugetare²⁶. Ca instituții ale

²²Gh. Dobrican, „Obiectul executării silită și procedura de executare în cazul debitorilor regii autonome și societăți comerciale”, în Revista Dreptul nr. 2/1994, p. 57; Curtea Supremă de Justiție, secția contencios administrativ, decizia nr. 586/1993, în Buletinul Jurisprudenței Curții Supreme de Justiție, Culegere de decizii pe anul 1993, p. 396 și urm.;

²³ Exemplificativ este articolul 371¹, care are un caracter inedit. Astfel, este prevăzut că „obligația stabilită prin hotărârea unei instanțe sau printr-un alt titlu se aduce la îndeplinire de bunăvoie”.

²⁴ Florea Măgureanu, *Drept procesual civil, op. cit.*, p. 406;

²⁵ Savelly Zilberstein, Viorel Mihai Ciobanu, *op. cit.*, p. 28;

²⁶ Legea generală sau de drept comun este aceea care se aplică în orice materie și în toate cazurile, în afară de cele pentru care legea stabilește un regim derogatoriu;

executării silite, dreptul comun, Cartea a V-a a Codului de procedură civilă, reglementează șase tipuri de executare silită, prin urmărirea debitorului asupra banilor, bunurilor mobile și imobile. Întrucât executarea silită poate reprezenta uneori o activitate deosebit de complexă, participanții sunt părțile, instanța de executare, organele de executare, alte persoane și organe care participă la realizarea actelor procedurale pe baza cărora iau naștere, se modifică și se sting raporturile procedurale execuționale²⁷.

În tot timpul executării silite, până la pronunțarea încheierii prin care instanța de executare constată îndeplinită executarea, activitatea organului de executare se află sub controlul de legalitate al instanței de executare. Acest control se exercită pe baza sesizării instanței de executare, pe calea contestației la executare, formulată de parte, procuror sau terții interesați. Prin soluționarea contestației la executare, instanța va restabili dreptul încălcat.

Părțile în faza executării silite sunt creditorul urmăritor și debitorul urmărit²⁸, care pot fi, după caz, persoane fizice sau persoane juridice²⁹.

Dreptul de a solicita declanșarea executării silite aparține persoanei căreia i s-a eliberat titlul executoriu, adică persoanei care a câștigat procesul, iar poartă denumirea de creditor, urmăritor sau chiar creditor urmăritor³⁰.

Creditorul urmăritor (fizică sau juridică) este așadar, persoana în favoarea căreia a fost constituit titlul executoriu. Partea obligată prin hotărâre sau prin alt titlu executoriu și împotriva căreia urmează să se poarte executarea poartă denumirea de debitor, datornic sau urmărit.

Nici o dispoziție procedurală nu împiedică mai mulți creditori să acționeze împotriva aceluiași debitor. Coparticiparea procesuală pasivă nu se poate realiza însă în faza executării silite, căci urmărirea are un caracter individual, în sensul că ea se răsfrânge, în principiu, numai asupra patrimoniului debitorului³¹. Aceasta înseamnă că procedura execuțională va trebui realizată față de fiecare debitor în parte.

Creditorul poate fi reprezentat și în faza executării silite printr-un mandatar. Executarea silită poate fi solicitată și de moștenitorii universali, cu titlu universal sau cu titlu particular ai creditorului. Cesionarul unui titlu executoriu nu poate declanșa urmărirea bunurilor decât după notificarea prealabilă a debitorului despre cesiunea titlului; în aceeași ordine de idei, se impune precizarea că o astfel de obligație revine și moștenitorilor creditorului, care trebuie să notifice debitorului despre decesul creditorului și de spre calitatea lor de succesori în drepturi ai creditorului.

În acest sens, legea face totuși unele distincții, respectiv după cum executarea s-a declanșat în timpul vieții debitorului sau ulterior: dacă datornicul a murit, lăsând numai moștenitori majori, executarea începută asupra bunurilor sale va continua împotriva acestora după zece zile după ce ei au fost înștiințați în mod colectiv la ultimul domiciliu al defunctului - art. 689 alin. 1 C. proc. civ.; în cazul în care printre moștenitori se află și minori executarea se va suspenda până la desemnarea reprezentanților legali, așa cum dispune art. 688 alin. 3 C. proc. civ.

²⁷Florea Măgureanu, *Drept procesual civil, op. cit.*, p. 413; Savelly Zilberstein, Viorel Mihai Ciobanu, *op. cit.*, p. 52;

²⁸ Calitatea de creditor, sau aceea de debitor, pot fi dobândite de oricare dintre părțile procesului civil, respectiv atât de reclamant, cât și de pârât;

²⁹Gheorghe Beleiu, *Unele aspecte ale regimului persoanelor juridice după Revoluția din Decembrie 1989*, Analele Universității din București, Anul XXXIX, 1990, p. 3 și urm.;

³⁰ Coparticiparea procesuală activă se poate realiza și în faza executării silite;

³¹S. Zilberstein, V. M. Ciobanu, *Drept procesual civil. Executarea silită*, vol. I, p. 49; G. Boroi, D. Rădescu, *op. cit.*, p. 641;

Când executarea s-a declanșat după moartea datornicului, legea dispune că hotărârile și titlurile executorii nu se vor putea executa în contra moștenitorilor, sub pedeapsă de nulitate, decât zece zile după ce li s-a făcut o încunoștințare colectivă a acestor titluri sau hotărâri la domiciliul deschiderii succesiunii pe numele moștenirii, fără a se arăta numele și calitatea fiecărui moștenitor³². În cadrul procedurii execuționale, legea îi recunoaște creditorului, în principiu, aceleași drepturi ca și în cursul judecării. Totodată, în cadrul acestei faze procesuale creditorul poate uza de atribuțiile disponibilității procesuale, renunțând la executare, solicitând suspendarea acesteia etc. O particularitate ce trebuie subliniată, așa cum se arată în doctrină³³, vizează dreptul creditorului de a-și alege bunurile pe care dorește să le urmărească în cazul executării silite indirecte, ceea ce implică, în ultimă instanță, și alegerea modalității de executare. În exercitarea acestui drept al creditorului există și unele limite ce sunt impuse de lege din considerente umanitare sau de protecție a debitorului. Astfel, anumite bunuri ale debitorului sunt exceptate de la urmărire sau pot fi urmărite numai în anumite condiții. Pe de altă parte, tot ca o expresie a principiului disponibilității, trebuie subliniat că executarea silită se declanșează, în principiu, numai la cererea expresă a creditorului.

De la această regulă există și unele excepții, în sensul că executarea trebuie ordonată din oficiu de instanța de fond cum este cazul sumelor datorate cu titlu de obligație de întreținere sau alocație pentru copii, precum și în cazul sumelor datorate cu titlu de despăgubiri pentru repararea pagubelor cauzate prin moarte, vătămarea integrității corporale sau a sănătății dacă executarea se face asupra salariului sau asupra altor venituri periodice cunoscute realizate de debitor³⁴.

Debitorul este persoana împotriva căreia se înfăptuiește executarea silită. Întreaga avere mobilă și imobilă a debitorului poate constitui, în principiu, obiect al executării silite. Moștenitorii debitorilor pot fi și ei urmăriți, întrucât se subrogă în drepturile autorilor lor. Totuși unele distincții se impun a fi făcute. Astfel, moștenitorii universali și cu titlu universal răspund cu bunurile lor de toate datoriile și sarcinile succesiunii.

Pentru a evita o atare răspundere moștenitorii au posibilitatea de a accepta succesiunea sub beneficiu de inventar, situație în care vor răspunde numai în limita bunurilor culese din moștenire. Moștenitorul cu titlu particular va putea fi însă urmărit numai în legătură cu bunul dobândit și doar dacă obligația a luat naștere în legătură cu acel bun. Executarea silită poate fi declanșată și împotriva garanților, adică împotriva acelor persoane care și-au asumat obligația de a garanta datoriile debitorului.

Începând cu data intrării în vigoare a O.U.G nr. 1/2016 cererile de încuviințare a executării silite se soluționează de către instanțele judecătorești și cu procedura prevăzută de Legea nr. 134/2010 privind Noul Cod de Procedură Civilă. Începând cu data intrării în vigoare a O.U.G nr. 1/2016 executarea ipotecii mobiliare prin vânzarea bunului mobil ipotecat se poate face numai după încuviințarea executării potrivit art. 2445 Noul Cod Civil de către instanțele judecătorești prevăzute la art. 181 ind.1 din Legea 71/2011 pentru punerea în aplicare a noului Cod Civil.

Ori de câte ori printr-un act normativ se prevede investirea cu formulă executorie a titlurilor executorii și/sau încuviințarea executării de către executorul judecătoresc, acestea vor fi puse în executare după încuviințarea executării de către instanța judecătorească competentă potrivit legii, fără a fi necesară investirea cu formulă executorie (Decizia ICCJ complet DCD nr.

³² Art. 398 C. proc. Civ;

³³ Savelly Zilberstein, Viorel Mihai Ciobanu, *op. cit.*, p. 60;

³⁴ Art. 453 alin. 2 C. proc. Civ;

7/2017 pub. În M. Of. nr. 220 din 30 martie 2017); în interpretarea și aplicarea unitară a art. VII O.U.G nr. 1/2016 pentru modif. NCPC și a unor acte normative conexe, raportat la art. 640 și art. 666 NCPC. Investirea cu formulă executorie a biletului la ordin se face în cadrul procedurii de încuviințare a executării silită, iar nu ca etapă prealabilă distinctă.

Executarea silită este procedura prin mijlocirea căreia creditorul, titular al dreptului recunoscut printr-o hotărâre judecătorească sau printr-un alt titlu executoriu, constrânge pe debitorul său, care nu-și execută de bună voie obligațiile decurgând dintr-un asemenea titlu, de a și le aduce la îndeplinire, în mod silit.

Executarea silită, cea de-a doua și ultima fază a procesului civil este una din formele de manifestare a acțiunii civile, fiind guvernată de principiul disponibilității. Executare silită precum și celelalte acte de executare care sunt de competența executorului judecătoresc se îndeplinesc la cerere, dacă legea nu dispune altfel. Executarea silită nu este însă obligatorie, dar ea este întotdeauna posibilă. Aceasta înseamnă că executarea silită se poate declanșa, în principiu, numai la cererea creditorului sau a moștenitorilor acestuia. Prin urmare creditorul va trebui să sesizeze organul de executare printr-o cerere, la care este obligat să depună titlul executoriu în original, în baza căruia urmează să se facă urmărirea.

După obținerea încuviințării executării silită executorul judecătoresc va începe executarea silită, fiind obligat, conform legii și contractului încheiat cu creditorul, să facă toate actele de executare cerute de creditorul urmărit.

Conform principiului disponibilității tot creditorul este cel care va alege forma de executare, respectiv dacă va dori ca executorul judecătoresc să facă acte de urmărire mobilă, imobiliară sau poprire, simultan sau succesiv, până la realizarea dreptului recunoscut prin titlul executoriu, achitarea dobânzilor, penalităților, sau a altor sume acordate potrivit legii prin acesta, precum și a cheltuielilor de executare.

Așadar, avem de o parte executorul judecătoresc, auxiliar al justiției care este investit de stat în scopul de a impune realizarea întocmai a dispozițiilor cuprinse într-o hotărâre judecătorească sau într-un alt titlu executoriu, iar de cealaltă parte creditorul, acea persoană căreia i s-a eliberat un titlu executoriu și care dorește să își valorifice creanța pe care acest înscris o constată

Întrucât executarea silită poate reprezenta uneori o activitate deosebit de complexă, participanții sunt părțile, instanța de executare, organele de executare, alte persoane și organe care participă la realizarea actelor procedurale pe baza cărora iau naștere, se modifică și se sting raporturile procedurale execuționale.

1.4 Participanții la executarea silită

Executarea silită nu poate fi concepută fără participarea părților și a organelor de urmărire silită, iar în anumite condiții apare indispensabilă și participarea instanței de judecată. Părțile (creditorul și debitorul) și organele de executare sunt participanți procesuali indispensabili în această fază a procesului civil, însă, la activitatea de executare silită poate participa și procurorul. Nu este exclusă nici participarea (la executarea silită) a unor terțe persoane, în mod special, a acelor care se pretind vătămate prin măsurile de urmărire.

În tot timpul executării silită, până la pronunțarea încheierii prin care instanța de executare constată îndeplinită executarea, activitatea organului de executare se află sub controlul de legalitate al instanței de executare. Acest control se exercită pe baza sesizării instanței de executare, pe calea contestației la executare, formulată de parte, procuror sau terții interesați. Prin soluționarea contestației la executare, instanța va restabili dreptul încălcat.

Potrivit art. 644 alin. 1 NPCV participanții la executarea silită sunt:

1. părțile;
2. terții garanți;
3. creditorii intervenienți;
4. instanța de executare;
5. executorul judecătoresc;
6. Ministerul Public;
7. agenții forței publice;
8. martorii asistenți, experții, interpreții și alți participanți, în condițiile anume prevăzute de lege.

Sunt părți în procedura de executare silită creditorul și debitorul. Calitatea de creditor sau de debitor se poate transmite oricând în cursul executării silite, potrivit legii. În acest caz, actele de executare îndeplinite până la data transmiterii calității procesuale produc efecte, în condițiile legii, față de succesorii în drepturi ai creditorului sau ai debitorului, după caz.

a. Drepturile părților

Creditorul și debitorul au dreptul să asiste, personal sau prin reprezentanții lor, la efectuarea tuturor actelor de executare, să ia cunoștință de actele dosarului de executare și să obțină adeverințe și copii de pe aceste acte, certificate de executorul judecătoresc, pe cheltuiala părții interesate, iar atunci când se consideră vătămați în drepturile ori interesele lor legitime, pot contesta actele de executare sau executarea silită însăși, în termenele și condițiile prevăzute de lege. Acest drept îl au și alte persoane care justifică un interes ocrotit de lege.

La cererea debitorului, executorul judecătoresc va aplica, în condițiile legii, compensația legală dintre creanța prevăzută în titlul a cărui executare s-a cerut împotriva sa și creanța pe care el o opune pe baza unui alt titlu executoriu.

b. Obligațiile părților

Creditorul este obligat să acorde executorului judecătoresc, la cererea acestuia, sprijin efectiv pentru aducerea la îndeplinire, în bune condiții, a executării silite, punându-i la dispoziție și mijloacele necesare în acest scop. El este obligat să avanseze cheltuielile necesare îndeplinirii actelor de executare, potrivit dispozițiilor luate de executor.

Debitorul este obligat, să declare, la cererea executorului, toate bunurile sale, mobile și imobile, inclusiv cele aflate în proprietate comună pe cote-părți sau în devălmășie, cu arătarea locului în care acestea se află, precum și toate veniturile sale, curente sau periodice.

Debitorul ale cărui bunuri au fost deja sechestrate este ținut să aducă la cunoștința executorului care sechestrează aceleași bunuri existența sechestrului anterior și identitatea organului de executare care l-a aplicat, predând executorului o copie a procesului-verbal de sechestr.

c. Terții

Orice terță persoană vătămată printr-un act de executare silită poate solicita desființarea acestuia sau, după caz, încetarea executării silite înseși, numai pe calea contestației la executare, dacă prin lege nu se dispune altfel.

Creditorul, în condițiile legii, poate urmări, în limita creanței și a accesoriilor acesteia, concomitent sau, după caz, separat, și bunurile terților care au garantat plata datoriilor debitorului. În acest caz, dispozițiile privitoare la drepturile și obligațiile debitorului se aplică în mod corespunzător și terților garanți, în afară de cazul în care prin lege se dispune altfel.

Când se urmărește numai terțul fidejutor ori garant ipotecar, toate actele de executare vor fi comunicate în același timp și debitorului principal, care va fi introdus din oficiu în procedura de urmărire silită.

d. Instanța de executare

Instanța de executare este judecătoria în circumscripția căreia se află biroul executorului judecătoresc care face executarea, în afara cazurilor în care legea dispune altfel. Instanța de executare soluționează cererile de încuviințare a executării silite, contestațiile la executare, precum și orice alte incidente apărute în cursul executării silite, cu excepția celor date de lege în competența altor instanțe sau organe.

Hotărârile pronunțate de instanța de executare sunt executorii și pot fi atacate numai cu apel, în termen de 10 zile de la comunicare, dacă prin lege nu se dispune altfel.

f. Organe principale de executare silită sunt:

executorii judecătorești, care sunt învestiți să îndeplinească un serviciu de interes public;
organele financiare, care asigură executarea silită a creanțelor bugetare, îndeplinind o funcție ce implică exercițiul autorității de stat;
executorii bancari, care sunt învestiți să îndeplinească orice activități legale în scopul realizării obligațiilor stabilite prin titlurile executorii ce aparțin băncilor;
executorii Oficiului pentru Recuperarea Creanțelor Bancare
Executorul judecătoresc este principalul organ de executare cu plenitudinea competenței de executare, în materie civilă.

e. Executorul judecătoresc

Dacă prin lege nu se dispune altfel, hotărârile judecătorești și celelalte titluri executorii se execută de către executorul judecătoresc din circumscripția curții de apel, după cum urmează:

- a) în cazul urmăririi silite a bunurilor imobile, al urmăririi silite a fructelor prinse de rădăcini și al executării silite directe imobiliare, executorul judecătoresc din circumscripția curții de apel unde se află imobilul;
- b) în cazul urmăririi silite a bunurilor mobile și al executării silite directe mobiliare, executorul judecătoresc din circumscripția curții de apel unde se află domiciliul sau, după caz, sediul debitorului;
- c) în cazul executării silite a obligațiilor de a face și a obligațiilor de a nu face, executorul judecătoresc din circumscripția curții de apel unde urmează să se facă executarea.

Dacă bunurile urmăribile, mobile sau imobile, se află în circumscripțiile mai multor curți de apel, oricare dintre executorii judecătorești care funcționează pe lângă una dintre acestea este competent să realizeze executarea, inclusiv cu privire la bunurile urmăribile aflate în raza celorlalte curți de apel.

Dacă bunul mobil care face obiectul urmăririi silite ori al executării silite directe a fost mutat în timpul procedurii de executare, competent teritorial este executorul judecătoresc care a început procedura de executare.

Nerespectarea dispozițiilor prezentului articol atrage nulitatea necondiționată a actelor de procedură efectuate.

j. Ministerul Public

Ministerul Public sprijină, în condițiile legii, executarea hotărârilor judecătorești și a altor titluri executorii. În cazurile anume prevăzute de lege, Ministerul Public poate să ceară punerea în executare a hotărârilor judecătorești și a altor titluri executorii.

k. Agenții forței publice

În cazurile prevăzute de lege, precum și când executorul judecătoresc consideră necesar, organele de poliție, jandarmerie sau alți agenți ai forței publice, după caz, sunt obligați să sprijine îndeplinirea promptă și efectivă a tuturor actelor de executare silită, fără a condiționa îndeplinirea acestei obligații de plata unor sume de bani sau de efectuarea unei alte contraprestații.

În acest scop, executorul se va adresa autorității competente pentru a asigura concursul forței publice, care va trebui să ia măsuri de urgență pentru a se evita tergiversarea sau împiedicarea executării.

Agenții forței publice nu pot refuza să sprijine activitatea de executare silită sub motiv că există impedimente, de orice natură, la executare, singurul răspunzător pentru nesocotirea acestora fiind executorul judecătoresc, în condițiile legii.

l. Martorii asistenți

În cazurile și în condițiile anume prevăzute de lege, prezența martorilor asistenți este obligatorie la pătrunderea într-o locuință, în localuri, depozite sau alte încăperi, în vederea sechestrării și ridicării bunurilor debitorului.

La aprecierea executorului judecătoresc sau la cererea părților, martorii asistenți pot fi invitați și în alte cazuri.

Pot fi martori asistenți persoanele cu capacitate de exercițiu deplină care nu sunt interesate de săvârșirea actelor de executare și care nu se află cu participanții la procedura de executare în legătura de rudenie până la gradul al patrulea inclusiv sau de afinitate până la gradul al doilea ori de subordonare.

Dacă prin lege nu se dispune altfel, numărul martorilor asistenți trebuie să fie de cel puțin doi.

m. Drepturile și îndatoririle martorilor asistenți

Martorul asistent, prin semnarea procesului-verbal, atestă faptele la care a asistat.

El este îndreptățit să ceară informații despre actele de executare la care este invitat și să facă observații în legătură cu îndeplinirea lor. Observațiile martorului asistent, când este cazul, vor fi consemnate de către executorul judecătoresc în proces-verbal.

Înainte de a începe efectuarea actelor de executare la care urmează să participe, executorul judecătoresc va explica martorilor asistenți drepturile și îndatoririle lor.

Pentru serviciul prestat, martorul asistent are dreptul la sumele prevăzute la art. 326, care se aplică în mod corespunzător.

BIBLIOGRAPHY

1. Belei, Gheorghe, Drept civil român. Introducere în dreptul civil. Ed. a VII-a revăzută și adăugită de M. Nicolae și P. Trușcă, București, 2001;
2. Boro, G., Rădescu, Dumitru, Codul de procedură civilă comentat și adnotat, Ed. All, București, 1995;
3. Boro, G., Drept civil. Partea generală, ed. a II-a revizuită și adăugită, Ed. All Beck, București, 1999;
4. Camuzet, C. E., Manuel des matieres de code de procédure civile, 7 edition, Maresco Jeune, Librairie-Editeur, Paris, 2004;
5. Cădere, V., Tratat de procedură civilă, ediția a II-a, București, 1935;
6. Ceterrchi, I., (coordonator), Istoria dreptului românesc, Vol. II, Editura Academiei, București, 1984;
7. Ciobanu, Viorel Mihai, Tratat teoretic și practic de procedură civilă, Editura Național, București, 1997.
8. Costin, Mircea N., Leș, Ioan, Minea, Mircea Ștefan, Costin, Călin M., Spinei Sebastian, Dicționar de drept procesual civil, Ediția a 2 a, Editura Hamangiu, București, 2007;

9. Cadiet, Loic, Droit judiciaire prive, Editions Litec, Paris, 1998 ;
10. Deleanu, Ion, Tratat de procedură civilă, Vol. III, Editura Servo-Sat, 2000;
11. Deleanu, Ion, Tratat de procedură civilă, Editura All Beck, București, 2005;
12. Dobrican, Gh., Obiectul executării silite și procedura de executare în cazul debitorilor regii autonome și societăți comerciale, în Revista Dreptul nr. 2/1994;
13. Firoiu, D. V., Istoria statului și dreptului românesc, Editura Didactică și Pedagogică, București;
14. Guinchard, Serge, Code de procedure civile, Editions Litec, Paris, 1995 ;
15. Heroveanu, E., Teoria execuțiunii silite, Editura Cioflec, București, 1942;
16. Lesviodax, Al., Contestația la executare în materie civilă, Ed. Științifică, București, 1966;
17. Leș, Ioan, Drept procesual civil, Editura All Beck, București, 2005;
18. Leș, Ioan, Codul de procedură civilă. Comentariu pe articole, Editura C.H.Beck, București, 2007;
19. Leș, Ioan, Legislația executării silite. Comentarii și explicații, Editura C.H.Beck, București, 2008;
20. Luca, Nicola, Ex. silită asupra bunurilor imobile, ediția a II-a, Ed. Curierul Judiciar S. A. 1928;
21. Măgureanu, Florea, Executarea creanțelor bugetare, Analele Academiei de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”, anul IV, 1996;
22. Măgureanu, Florea, Ex. creanțelor bugetare potrivit Ordonanței Guvernului nr. 11/1996 în contextul armonizării cu legislația Europeană, Simpozion de comunicări Științifice, I.N.I., București, 1997;
23. Măgureanu, Florea, Drept procesual civil, ediția a IV-a, Editura All Beck, București, 2001;
24. Negulescu, D., Execuțiunea silită. Principiile generale, Vol. I, Tipo. „ Guttenberg ”, București, 1910;
25. Nicolae, Marian, Prescripția extintivă, Editura Rosetti, București, 2004;
26. Petrescu, Paul, Contestația la executarea silită imobiliară, Editura Oscar Print, București, 2002;
27. Popa, Constantin Dragoș, Ex. silită a creanțelor financiar bugetare, Ed. Lumina Lex, București, 2000;
28. Porumb, Gr., Codul de procedură civilă comentat și adnotat, vol. II, Ed. Științifică, București, 1962;
29. Porumb, Gr., Teoria generală a ex. silite și unele proc. speciale, Ed. Științifică, București, 1964;
30. Tăbârcă, Mihaela, Drept procesual civil, Editura Universul Juridic, vol. I, II, 2008;
26. Ungureanu, O., Drept civil. Introducere, Editura Rosetti, București, 2002;
31. Vurdea, I. C., Intervertirea executării silite directe în executare silită indirectă, în Revista Română de Drept nr. 10/1974,
32. Zilberstein, S., Ciobanu, V. M., Drept procesual civil. Executarea silită, vol. I, II, Editura Lumina Lex, București, 2001;